

Militærpsykiatrien i Danmark

Henrik Steen Andersen

STATUSARTIKEL

Dansk Psykiatrisk Selskab

Igennem de seneste 20 år har mere end 25.000 danske soldater gjort tjeneste uden for landets grænser, især på Balkan, i Irak og i Afghanistan. Der har været betydelige belastninger ved alle tre missioner. Det har betydet, at et stort antal tidligere og nuværende soldater har været udsat for påvirkninger, der har medført psykiske lidelser.

Militærpsykiatrien i Danmark er tilknyttet nu Psykiatrisk Center København, Rigshospitalet. I dag er 95% af aktiviteten inden for militærpsykiatrien relateret til veteraner.

Der har i de senere år været øget politisk bevågenhed på veteranpolitikken. En arbejdsgruppe under Sundhedsstyrelsen har peget på et øget behov for militærpsykiatrisk ekspertise [1], og den har konkret foreslået, at der bør være tre højtspecialiserede centre i landet.

I konsekvens af dette er der åbnet yderligere to centre – i Odense og Aarhus, som dækker henholdsvis Region Syddanmark og regionerne Nord- og Midtjylland. Centret i København dækker Region Sjælland og Region Hovedstaden. Som hovedregel vil man på disse centre modtage patienter fra regionen.

Baseret på bl.a. australske og amerikanske tal [2-4] er det estimeret [1], at 5-10% af de danske veteraner vil få psykiske lidelser. Forsvaret organiserer gennem Militærpsykologisk Afdeling (MPA) udredning, henvisning og psykologisk behandling af vete-

raner. På MPA vurderer man årligt omkring 800 personer, af disse er ca. 100 i de senere år blevet henvist til militærpsykiatrisk vurdering og behandling. Disse personer vil fremover blive fordelt på de tre centre, og der forventes et lignende antal henvisninger i de kommende år.

Den hyppigste diagnose er posttraumatisk belastningsreaktion (PTSD) efterfulgt af depression, som ofte optræder komorbid til PTSD. Psykologisk behandling varetages i reglen af MPA eller de næsten 50 tilknyttede netværkspsykologer landet over. Det militærpsykiatriske bidrag vil dels være en diagnostisk vurdering, dels behandling, som oftest vil være helt eller delvist farmakologisk (da behovet for psykoterapi ofte er opfyldt).

Den endelige etablering af de enkelte centre er ikke afklaret, og der vil således være forskellige grader af tværfaglighed i de tre centre.

Henvisning til centrene kan ske via MPA, der vil være den første og naturlige tilgang til behandlingssystemet for mange veteraner. Der er ingen forældelse for mulighed for behandling, forudsat er det findes sandsynligt, at lidelserne er opstået som (delvis) følge af militære belastninger. Herudover kan henvisning ske via læge i bredere forstand, dvs. militærets læger, almenpsykiatrien og primærsektoren. Henvisning vil normalt ske gennem den centrale visitation ved et af de tre centre.

Ud over vurdering og behandling af veteraner varetager Psykiatrisk Center København, Rigshospitalet, vurdering af tjenesteegnethed hos både værnepligtige og fastansatte i forsvaret [5]. Henvisning sker via militærets læger.

KORRESPONDANCE: Henrik Steen Andersen, Krise- og Katastrofepsykiatrisk Center, Rigshospitalet, Blegdamsvej 9, 2100 København Ø.
E-mail: henrik.steen.andersen@rh.regionh.dk

INTERESSEKONFLIKTER: Forfatterens ICMJE-formular er tilgængelig sammen med artiklen på Ugeskriftet.dk

LITTERATUR

1. Behandling af PTSD hos veteraner. Anbefalinger for fremtidig planlægning i sundhedssystemet. København: Sundhedsstyrelsen, 2010.
2. Richardson LK, Frueh BC, Acierno R. Prevalence estimates of combat-related PTSD: a critical review. *Aust NZ J Psychiatry* 2010;44:4-19.
3. Ikin JF, Sim MR, Creamer MC et al. War-related psychological stressors and risk of psychological disorders in Australian veterans of the 1991 Gulf War. *Br J Psychiatry* 2004;185:116-26.
4. Smith TC, Ryan MA, Wingard DL et al. New onset and persistent symptoms of post-traumatic stress disorder self reported after deployment and combat exposures: prospective population based US military cohort study. *BMJ* 2008;336:366-71.
5. Hageman I, Pindborg A, Andersen HS. Complaints of stress in young soldiers strongly predispose to psychiatric morbidity and mortality. *Acta Psychiatr Scand* 2008;117:148-55.



En stor del af den aktuelle militære indsats i Afghanistan består i patruljering til fods.